

ב וודאי כבר שמעת מאות פעמים את הסיפור על המשרת הטיפש, שנשחך לח לשוק לקנות דגים. כשהביא הביתה דגים רקובים, נתן לו אדונו לבחור בין שלושה עונשים: לאכול את הדגים המסריחים, לקבל מאה מלקות או לשלם קנס של מאה זהובים. המשרת החליט לאכול את הדגים. אך אחרי שאכל את רובם, לא יכול היה עוד להמשיך. הוא בחר במלקות. אך כאשר ספג והוא שילם את הקנס.

כך קיבל את כל שלושת העונשים שים גם יחד: אבל את הדגים המסריחים, ספג את המלקות ושיי לם את הזהובים.

ממשלת הליכוד הלאומי נמצאת עתה במצב דומה.

אין עוד אדם אינטליגנטי בארץ המכיר היש כי למחרת מלחמת ששת הימים — השבועי — יכולנו להשיג שלום. היינו אז בשיא כוחנו המדיני

במישור הפיזיאני. הם המשיכו בשלהם. הם נכשלו, כמובן. העליזות היצבאית העצומה של ישראל נשי ארה בעינה.

כדי לעמוד במלחמה זו, קראו המצרים לעזרה סובייטית. מוסקבה שלחה כמות אדירות של נשק ויועצים. כשנה לא הסיק, שלחו טילים וצוותות. כשלא היה די גם בכך, שלחו מטוסים וטייסים.

עבד-אנצ'ר נלחץ בין הפיזיקאי, המאיימים להפיל את כל המיטרים הקיימים במרחב הערבי, ובין הסובייטים, שכוחם בארצו הזך וגדל.

הוא הזמין את גולדמן לקאהיר. מזה כמה חודשים, משיע עבד-אנצ'ר תוכניות מפורטות להסדר-שלום. הוא פירסם אותן ברחבי העולם. בעודו משיע מפעם לפעם נאום מלחמתי, כדי למנוע בעולם הערבי את הרושם שהוא מגלה חולשה. הוא הפעיל את טיטו, שנועד השבוע עם גולדמן. הוא הועיק את כל עיתונאי העולם. ישראל יכלה להיענות ליוזמה זו. היא יכלה להעמיד את הצעות

אבל השעה היא עכשיו כמה דקות לפני שעה 12. השניות הולות פות. הזדמנות זו עומדת להיכפר.

ינתיים מתכבס הצבא הסובייטי במצרים, ונוצרת הודאות הגמורה כי המשך הדרך מוביל למלחמה בינו לצה"ל. כל אדם שפוי, וכמעט כל אנשי הליכוד הלאומי, מכינים שאין לנו שום אפשרות לנצח במלחמה כזאת. כמו הפינים בשעתו, ננצח במרחב קרבות. וכמו הפינים בשעתו, נפסיד במלחמה.

כמו שאמר משה דיין בגלוי, רק האמריקאים יכולים לעמוד מול הרוסים.

אבל האמריקאים אינם רוצים להיכנס למלחמה עם הרוסים. אין הם רוצים להצטרף לצהרות ולתת ערובות, שיכריחו אותם מחר בהסתבך במלחמה כזאת. אין הם רוצים אפילו שישראל תסתבך במלחמה עם הסובייטים, שמא תועמד אז ושינגטון בפני הכרירה הנוראה: להפקיר את ישראל לגורל, או לסכן את גורל אמריקה.

שתישאר מאוחדת, החזרה מוגבלת מאד של פליטים, שינויים כלשהם בגבולות ה-4 ביוני, חיסול הפיזיקאי.

הליכוד הלאומי היבל בתוכנית זו וסיבל את הגשמתה, בעזרתם האדיבה של הפיזיקאים.

עתה באה תוכנית רוג'רס מס' 2 — על רקע ההתערבות הסובייטית הגוברת והאפשרות הקרובה שכוחות סובייטיים — טילים וטייסים — יגיעו לקו התעלה. יתכן שגם זו לא תוגשם, וכי יעלה בידי ישראל לחבל בה, בעזרת הפיזיקאים.

אולם בעיקבותיה תכוא אז תוכנית מס' 3 ותוכנית מס' 4 — וכל תוכנית תהיה עוד קצת קרובה יותר לעמדה הערבית מקודמתה.

★ ★ ★

לאן זה מוביל?

אם לא יקרה נס מן השמיים — כמו מלחמה סובייטית-סינית — זה מוביל להסדר כפוי. הסדר שיכריח את ישראל להחיי

המתעוררת המדינית

והצבאי. הוכחנו שאי-אפשר למי גר אותנו, שיש לנו עליונות צבאית מוחלטת. העולם הערבי כולו היה מוכה להם, וכל תפיסותיו נשברו לרסיסים. הפיזיקאים היוו עדיין גורם מבוטל. הרוסים טרם הכניסו את גולם הכבדה למצרים. היה זה הרגע לעשות מחוזה גדולה ודרמאטית, הפגנה של נדיבות לב מצד המנצח, תוך הצלת כבודו של המנוצח.

עיקרה של המתווה היתה צרייה כה להיות: החזרת השטחים שכי בשנו, תמורת שלום-אמת.

יחד עם הכרה בפלסטנים, פתרון בעיית הפליטים וקביעת סידור-ביטחון מוצדקים להבטחת שלום ישראל — היה הפתרון כמעט מושלם.

מבחינת הליכוד הלאומי, היה החשבון נראה כך: אנחנו נקנה שלום-אמת, ותמורתו נשלם בשיטחים שבהם חשקה נפשנו.

★ ★ ★

מה זה שלום-אמת? אין זו חתימה על פיסת-נייר. חתימה אפשר לבטל תמיד, ולא חשוב אם פיסת-הנייר נקראת "שכית נשק", "הסדר" או "חוזה שלום".

שלום-אמת הוא דבר שכלב: הנכונות הפנימית של שני הצדדים להכיר איש בקיום רעהו, כי זכותו לחיות כאן בשלום ובחיי-רוח. זהו שינוי במערכות נפשיות-לאומיות.

רק מחוזה ישראלית ביוזמה עצמית, ללא כפייה כלשהי מבחוץ, מתוך עמדה של כוח בולט, יכלה להשיג שלום-אמת כזה — כי רק היא יכלה ליצור אקלים נפשי חדש. זאת היתה ההזדמנות שהוחזק מזה.

עוד יכתבו ספרים רבים שינסו לענות על השאלה, שתטריד את הדורות הבאים: מדוע הוחמצה הזדמנות פנטסטית זו? הליכוד הלאומי ויתר על הנסיגה להשיג שלום-אמת, ותחת זאת בחר באפשרות השנייה: להחזיק בכל השטחים המוחזקים, להישאר אר במה שנקרא, "גבולות ביטחון".

★ ★ ★

ה המשך ידוע. הערבים לא השלימו עם כיבוש שטחיהם בידי ישראל. הם ניסו להילחם — גם במישור הצבאי, גם

עבד-אנצ'ר במיבחנו של הגשמה. היא יכלה לומר: בסדר, אנחנו מוכנים עקרונית להחזיר את השטחים שכבשנו, ועכשיו נשב כדי לעבד לוחזמים מפורס לגבי הביצוע — שליבי נסיגתנו, ערוכות הביטחון, פירוק החימוש, פתיחת התעלה,

בקינור: ברגע שנוצרה האפשרות של עימות סובייטי-ישראלי, נוצר בעיני האמריקאים הצורך המוחלט לכפות הסדר.

כאותה שעה בה מאבדת מצי

גולדה עם ג'וזף סיסקו, עוזרו של רוג'רס

פיתרון בעיית הפליטים, קשירת יחסים כלכליים ודיפלומטיים. יתכן מאוד שבדרך זו היינו משיגים הסדר-שלום. לא את אותה שלום-אמת חד-פעמי ומוחלט, שהיה אפשרי ביום השביעי של המלחמה, אלא דרך הדרגתית, שלבים, של כינון יחסי-שלום.

הליכוד הלאומי לא רצה בכך. חצי שעה אחרי כל הצעה של עבד-אנצ'ר, הודיע משרד-החוץ הירושלמי שזוהי מזימה חרשה, שנושאת מצרים משקר, שכל מטרה תו היא למנוע מאיתנו "פנטזימות". השליחות של גולדמן טורפדה כל מי שהציע לשנות קו זה הוכתר כמתבוססות.

אני מאמין כי עדיין לא חלפה הזדמנות זו, כי עדיין ניתן להגיע להסדר ישיר עם עבד-אנצ'ר.

אבל היא היתה עדיין טובה — החזרת השטחים תמורת הסדר-שלום, הכרת הערבים בישראל, מתן מעמד לערבים בירושלים

זיר את כל השטחים הכבושים. לא תמורת שלום-אמת — כי שלום-אמת אי-אפשר לכפות.

לא תמורת הכרת הערבים שישראל נהגה בנדיבות-לב, שהוכיחה שאינה רוצה לכבוש ולהתפשט, ושעל כן אפשר לקבלה למשפחה ולחיות עימה.

לא תמורת גבולות פתוחים, יחסי מיסחר וחילופי גרירים, כפי שהציע עבד-אנצ'ר לפני זמן-מה בראיון עם ה"תמונה". אלא תמורת הסדר, שיוכפה עלי ידי האמריקאים, ושהאמריקאים ו/או הרוסים יזכו בגללו באהדת הערבים.

במילים אחרות: לעומת המצב לפני שלוש שנים, למחרת המלחמה, גדל המחיר, ואילו התמורה הלכה ופחתה.

זהו המאזן של שלוש שנות הי ליכוד הלאומי, על ניצוץ ויוני ויוצניו, ושאר העופות בשמי גולדה.

★ ★ ★

אפשר להתנגד להסדר כזה. בוודאי. יש הרבה אפשרויות.

אפשר לצעוק. אפשר להכריז הכרזות בכנסת. אפשר לקרוא בקול גדול "לא!". אפשר להזעיק את יהודי ארצות-הברית. אפשר לאיים במצה שניה. אפשר להתפלל ולקרוא תהלים.

אולם אחרי כל זה, תישאר הבי רידה הפשוטה: לקבל את דרישות האמריקאים, או להישאר לבד מול הצבא הסובייטי.

הממשלה — כל ממשלה, עם או בלי בגין, עם או בלי גולדה — תקבל אז את התכתובת האמריקאי.

לא תהיה ברירה. זה לא יהיה סוף העולם. התנאים האמריקאים — גם הנוכחיים — עדיין טובים למדי. הם מבטיחים את קיום המדינה ואת ביטחונה. וכמה שיפורים לעומת המצב שלפני 1967 — מעבר בסואץ, הפסקת הלוחמה, הכרה רשמית. יהיה זה יותר טוב מלחמה.

אבל כל זה לא יהיה שלום-אמת. הפלסטנים ימשיכו לשנוא אותנו. הפיכסוף יימשך. השטחים יוחזרו. ונהיה תלויים במדינה זרה שתשי מור על חיינו.

מבחינת מטרות הליכוד הלאומי, פירוש הדבר — לאכול את הדגים המסריחים, לקבל את המכות, לשלם את הקנס.